

ՀՀ Մշակույթի
նախարարություն

Armenia

Ժամանակակից արվեստը երկրի հասարակական-մշակութային կյանքի կարևորագույն մասն է: Այն ոչ միայն արտացոլում է արվեստագետների գեղարվեստական, գեղագիտական նորանոր որոնումները, այլև յուրահատուկ լեզվով բարձրացնում բազմաթիվ արդիական խնդիրներ և առաջադրում դրանց լուծումները: Ժամանակակից արվեստը նաև աշխարհի հետ ընդհանրական լեզվով հաղորդակցվելու հրաշալի հնարավորություն է ընձեռում: Դրավառ պայացույցը այս պատկերագիրքն է, որը ծնունդ է առել ՀՀ Մշակույթի նախարարության և ՄԱԿ-ի Զարգացման Ծրագրի Հայաստանյան Գրասենյակի համագործակցության շնորհիվ:

ՀՀ Մշակույթի նախարարության առաջնահերթ խնդիրներից է նպաստել ժամանակակից հայ արվեստի զարգացմանն ու արտերկրում դրա հանրահռչակմանը: Ահա թե ինչու ենք մենք կարևորում այս պատկերագրի լույս ընծայումը: Կարծում են, պատահական չէ այս երկու հաստատությունների հանդիպումն ու համագործակցությունը տվյալ նախագծի շրջանակներում. համընդհանուր խնդիրների գիտակցումը մղում է մեզ հստակ քայլեր կատարել՝ դիմագրավելու արդի աշխարհի մարտահրավերներին:

Այս պատկերագիրքում ընդգրկված 36 արվեստագետների ստեղծագործությունների միջոցով փորձ է արվում ներկայացնել քսանամյա անկախ Հայաստանի ժամանակակից արվեստի բոլոր երանգները և այն միջազգային ասպարեզ հանել:

Ողջունում են «Հայաստանի ժամանակակից արվեստը» պատկերագրի լուսնծայումը և հետագա ստեղծագործական հաջողություններ մաղթում հայ արվեստագետներին:

Contemporary art is a vital part of the social and cultural fabric of a country. It not only brings to life the never ending aesthetic explorations of the individual artists, but it also raises a number of current issues of concern to the society at large and proposes solutions. Here, it is the unique language of art that fulfils such an important mission.

Contemporary art also serves as a universal language, providing an amazing opportunity to communicate with the world beyond. This photo album, a cooperative effort of Armenia's Ministry of Culture and the United Nations Development Programme (Armenia), proves this point in striking fashion.

One of the main priorities of the Ministry of Culture is to support the development of Armenian contemporary art and promote it outside the borders of Armenia. I believe it is not mere coincidence that these two intuitions have joined together in a spirit of cooperation on this project. An understanding of the common problems we face inspires us to take specific steps to meet the challenges of the modern world.

By highlighting the works of the 36 artists included in this photo album, we are attempting to display all the nuances of contemporary art since the independence of Armenia twenty years ago and introduce it to global audience.

I applaud the launch of this photo album, “Contemporary Art of Armenia”, and wish the artists continued creative success in their future endeavors.

ՀՀ Մշակույթի Նախարար
Հասմիկ Պողոսյան

RA Minister of Culture
Hasmik Poghosyan

ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի նպատակն է նպաստել մարդկանց կյանքի բարելավմանը: Ավանդաբար, մեր գործունեությունն ուղղված է ամբողջ աշխարհում զարգացման մարտահրավերներին դիմակայմանը: Որպես արվեստասեր, ում բախտ է վիճակվել տեսնել Հայաստանում բազմազան ստեղծարարություն՝ ես համոզված եմ, որ արվեստն ու մշակույթը կարևոր դեր են խաղում մեր գործունեության մեջ՝ լինելով ոչ միայն հյուրընկալող երկրի հասարակության արտացոլում, այլև ապրելակերպի միջոց:

Հայաստանում մեր գործունեությունն այժմ մեկ այլ ուղղվածություն է ունի: Լեոնարդո դա Վինչին ժամանակին ասել է. «Արվեստը բոլոր գիտությունների թագուհին է, որ հաղորդակցում է գիտելիքը բոլոր սերունդներին»: Այդ նպատակին հասնելու համար մենք ձեռնարկեցինք սույն հրատարակությունը՝ համագործակցելով ՀՀ Մշակույթի նախարարության հետ: Հուսով եմ, որ այս նախաձեռնությունը ևս կնպաստի հայկական արվեստի և մշակույթի տարածմանը ամբողջ աշխարհում:

Ժամանակակից հայկական արվեստը շատերին է ծանոթ, այնուամենայնիվ, որպես մեր մանդատի մի մաս, կցանկանայինք առավել տարածել տեսլականն ու «գիտելիքը» ավելի լայն լսարանի: Այս համայնքի կողմից նախաձեռնված ներդրումներն արտացոլում են նաև Հայաստանի զարգացումը՝ սկսած անկախության հռչակումից: Այս գրքում ընդգրկված է նկարիչների լայն շրջանակ՝ միջազգայնորեն ճանաչվածներից մինչև այս բնագավառի նորահայտ ներկայացուցիչները: Ի հավելում, հուսով ենք, որ այս հրատարակությունը նույնպես կնպաստի արվեստի շուկայի ընդլայնմանը որպես կյանքի բարելավման մեկ այլ բաղադրիչ:

Our goal at the United Nations Development Programme is to help improve people's lives. We have been traditionally associated with addressing development challenges across the globe.

As an art lover who has been fortunate to be exposed to the diverse creativity here in Armenia, I am convinced that the arts and culture play an important role in our work in the country. Not only as a reflection of the society of my host country, but also as a means of livelihood.

We now have added another dimension to our task in Armenia. Leonardo da Vinci once said, "Art is the Queen of all sciences communicating knowledge to all the generations of the world." In fulfilling this goal we have produced this publication in collaboration with the Ministry of Culture of the Republic of Armenia. I hope it will further contribute towards promoting Armenian arts and culture across the globe. Armenian contemporary art is not a secret, however, as part of our mandate we would like to further share the vision and "knowledge" to a wider audience. Contributions by this community also reflect development in Armenia since its independence. The artists in this book span the range from the internationally renowned to those just emerging in the field in their own right. In addition to this exposure, we hope this publication will also contribute to expanding the art market as another dimension to improving lives.

ՄԱԿ Զարգացման Ծրագրի Հայաստանյան գրասենյակի մշտական համակարգող
Դաֆինա Գերչևա

UNDP Armenia
Resident Coordinator
Dafina Gercheva

Անիտա Առաքելյան *Anita Arakelyan*

1964, Երևան
ԵԳՊԱ, 1991, Երևան
1964, Yerevan
YSAFA, 1991, Yerevan

Անիտա Առաքելյանը Հայաստանի ամենաէքսպրեսիվ արվեստագետներից մեկն է: Նրա ոճը ուժեղ վրձնահարվածներով և պայծառ գույներով մոտ է նաև ֆովիզմին: Ա.Առաքելյանն աներևակայելի էներգիայի տեր է, նրա միտքը թռչում է մի քանի մղոն վայրկյանում արագությամբ, իսկ գաղափարները հորդում են և վերածվում արվեստի: Նրա արվեստը մի հոգևոր ճամփորդություն է: Որոշ դեպքերում, Անիտայի կտավները մշտական փոփոխության մեջ են և, կարծես, անավարտ: Նա չի հավատում «մեխանիկական» արվեստին, որտեղ գոյություն ունեն սկիզբ և վերջ: Ստեղծագործականությունը պետք է հոսի: Ոչ մի նոր բան չի ստեղծվում, քանի որ, ըստ Անիտայի, նկարչի աչքն է, որ արդեն իսկ գոյություն ունեցողին նոր իմաստ է հաղորդում:

Ճշմարիտ արվեստի առաջին նշանը կենդանի լինելու զգացումն է: Ա.Առաքելյանի ոգեշնչման հիմնական աղբյուրը բնությունն է: Նա ասում է, որ առանց նպատակների մարդու գոյությունն անիմաստ է: Նա հավատում է, որ մարդկության էությունը պետք է լինի ոգեղենի հաղթանակը նյութականի նկատմամբ:

Ա.Առաքելյանի թեմաները պտտվում են սեռային պայքարի և հավասարության շուրջ, շոշափում են պետության և անհատի կոնֆլիկտը: Ըստ արվեստագետի, իր առաքելությունը մարդկային կյանքը ստեղծագործելու միջոցով ավելի լավը դարձնելու մեջ է: Նա հավատում է, որ արվեստի միջոցով հնարավոր է փոխել կյանքը: Անիտան ասում է, որ աշխարհում տիրում է հայրիշխանությունը, մինչդեռ կանայք պակաս ազդեցիկ են և ավելի իմաստուն, քանի որ նրանք մտածում են ապագա սերունդների պահպանման մասին: Նա ինքն է մերկ մարմիններ պատկերող իր նկարների բնորոշ և փառաբանում է կնոջ մարմինը: «Յլամարտ» կտավում կարելի է զգալ սեռերի միջև լարվածությունը: Կինը կովում է ցլի դեմ, որը խորհրդանշում է տղամարդուն: Պայքարը պետք է շարունակվի, որպեսզի ոգին ամրանա: Այն կարող է խորհրդանշել մի ավելի ընդգրկուն ոլորտ. պայքարը հանուն արդարության և վերջնական ուտոպիայի: Պարզապես, այն հեշտությամբ չի տրվելու: Անիտան համարում է, որ «ամբողջ մոլորակը նման է մի բանտի: Միակ ազատությունը՝ հոգու ազատությունն է: Կյանքը ճահիճ է, սակայն մենք չպետք է մոռանանք, որ այս աշխարհում գեղեցիկը, ինչպես լոտոսի ծաղիկը, կարող է փթթել»:

Ա.Առաքելյանն ասում է, որ արվեստի հետ սկսել է շփվել ծննդյան օրվանից: Մանուկ հասակում նկարել է պատերին, նախքան քայլելը՝ սկսել է պարել: Նա մշտապես նկարել և ստեղծագործել է, իսկ արդեն վեց տարեկան հասակում հասկացել է, որ ցանկանում է նկարչուհի դառնալ:

Anita Arakelyan is one of the most expressive artists in Armenia. Her style is also closest to fauvism, with her strong strokes and use of vivid colors.

She has incredible energy. Her mind races a mile a minute and thoughts come pouring out as art. For her, art is a spiritual journey. In some cases, her paintings are in constant flux and are works in progress. She does not adhere to rigid rules which dictate the start and finish of a painting. Creativity should flow in many directions. Arakelyan says nothing new is ever created and it is the artist's eye that gives new meaning to what already exists. The first sign of true art is the sense of being alive. She derives most of her inspiration from nature. Without goals, she says, human existence is meaningless. For her, the essence of humanity should be the victory of spirituality over materialism.

Arakelyan's themes revolve around gender struggles and equality. They touch upon the conflict between the state and the individual. She says her mission is to make human life better through creating and believes that life can be changed through art. In addition, she claims the world is controlled by a patriarchal system, whereas women are less aggressive and wiser because they think about safeguarding the generations to come. She is the model for many of her nudes that celebrate the female body.

In her painting "Corrida" (Tslamart) one feels the tension between the genders. The woman is fighting the bull: a male symbol. The fight must continue for the soul to become stronger. It can also symbolize a more all-encompassing realm – the struggle for justice and final utopia. The problem is that these aims aren't easily obtainable. Arakelyan says, "The whole planet is like a prison. The only freedom is that of the soul. Life is a quagmire, but we should not forget that beauty, like the lotus flower, can blossom here as well".

The artist says she was introduced to art from the day she was born. As a child she drew on walls or any surface she could find and began to dance before walking. She was always drawing and creating and by the age of six knew that she wanted to become an artist.

Ցլամարտ, 1999, 120x170, կտ., յուղ.
Corrida, 1999, 120x170, oil on canvas

Անհատը և հասարակությունը, 2010, 120 x170, կտ., յուղ.
Persona and Public, 2010, 120 x170, oil on canvas

Լուսնալող, 1991, 90x85, կտ., յուղ.
Moonlight swimming, 1991, 90x85, oil on canvas

Ոչ այստեղ, ոչ այնտեղ, 1993, դիպտիխ, 146x97 յուրաքանչյուրը, կտ., յուղ.
No here, no there, 1993, diptych, 146x97 each, oil on canvas

Արա Պետրոսյան *Ara Petrosyan*

1976, Երևան
ԵԳՊԱ, 2003, Երևան
1976, Yerevan
YSAFA, 2003, Yerevan

Արա Պետրոսյանն էքսպրեսիվ արվեստագետ է, ով քաղաքական և սոցիալական իրողություններն հղում է վերացական արվեստին: Նրա ստեղծագործություններն ծնվում են իր ինտուիցիայի և շրջակա աշխարհի փոխգործունեության արդյունքում: Ա. Պետրոսյանն աշխատում է տարբեր միջոցներով: Նրա համար միջոցը կարևոր է՝ կախված այն բանից, թե ինչ է ցանկանում փոխանցել: Նա վիզուալ համարում է սոցիալական ուղերձներ փոխանցելու ամենաազդեցիկ միջոցը: Գրաֆիկայի և գեղանկարի միջոցով Ա. Պետրոսյանն արտահայտում է իր անձնական փոխհարաբերություններն իրեն շրջապատող աշխարհի հետ՝ լինի դա իր սենյակը, իր ընտանիքը, թե լայն հանրությունը: Որպես կողմնակի անձինք՝ մենք չենք կարող նույնացվել նրա բոլոր աշխատանքներում, բայց հաստատապես կարող ենք զգալ դրանք:

Արան դեռ պատանի էր, երբ Հայաստանն անկախություն ձեռք բերեց: Նրա գերագույն նպատակն է մշտապես ցույց տալ ազատության կարևորությունը: Արվեստագետի ներշնչանքը անկախության կարիքն է՝ ոչ անպայմանորեն որևէ երկրից, ինչպիսին էր Խորհրդային Միությունը, այլ առօրյա սահմանափակումներից, որ սպառողականությունը դնում է հասարակության մեջ ապրող անհատների առջև:

Արայի համար 21-րդ դարում «արվեստն արվեստի համար» նշանաբանը այլևս չի աշխատում, բանի որ, ըստ նրա, արվեստը կյանքի արտացոլումն է:

Նա հուսով է, որ երբևէ ազգային սահմանները վերանայու են, ինչը հանգեցնելու է բոլոր ժողովուրդների միջև ավելի սերտ մարդկային շփումների:

Ա. Պետրոսյանը մեծացել է արվեստի բույրի ու պատկերի մեջ: Նրա հայրը՝ Անդրանիկ Պետրոսյանը, ով նույնպես նկարիչ էր, Արային թույլ էր տալիս գալ իր արվեստանոց, փորձեր անել և խաղալ իր ներկերով, վրձիններով և գործիքներով: 10 տարեկանում Արան որոշեց, որ պետք է գնա հոր հետքերով:

Ara Petrosyan is an expressive artist who addresses social and political realities in abstract art.

His creations are born as a result of the interaction between his intuition and the realities of the world around him. Petrosyan works in different media, depending on what he wants to say.

He regards video as the best method to illustrate social messages. Through graphics and paintings, Petrosyan displays his personal interactions with the surrounding world; be it his room, his family, or society at large. As outsiders, we may not be able to identify with all his works but we can surely experience them.

Petrosyan was only a teenager when Armenia gained independence. His ultimate goal is to continuously illustrate the importance of freedom. The artist's inspiration is the need for independence, not necessarily from a particular country like the former Soviet Union, but from the daily constraints such as consumerism that are placed on individuals within society.

For him, the motto “art for art’s sake” no longer works in the 21st century because he believes art is a reflection of life. He hopes that national borders will one day disappear, resulting in closer human contact amongst all peoples.

Petrosyan grew up amidst the scents and sights of art. His father, Andranik Petrosyan, was also an artist and allowed him to spend time in his studio. There, the boy made his first attempts at painting; playing with his father’s paints, brushes and tools. At the age of ten, he decided to follow in his father’s footsteps.

Անվերնագիր, 2010, 160x80, խառը տեխնիկա
Untitled, 2010, 160x80, mixed media

Ասվերնագիր, 2010, 125x120, կտ., յուղ.
 Untitled, 2010, 125x120, oil on canvas

Ասվերնագիր, 2010, 127x110, կտ., յուղ.
 Untitled, 2010, 127x110, oil on canvas

Արևիկ Արևշատյան *Arevik Arevshatyan*

1957, Երևան
ԵԳՊԱ, 1984, Երևան
1957, Yerevan
YSAFA, 1984, Yerevan

Արևիկ Արևշատյանը «Երրորդ հարկ» շարժման արվեստագետներից է և առաջին կին համադրողը Հայաստանում: Խորհրդային տարիներին համադրողներ չկաին, և որևէ ցուցահանդեսում ընդգրկվող ստեղծագործություններն ընտրվում էին ժյուրիի կողմից: Ժյուրին մշտապես ընտրում էր այնպիսի աշխատանքներ, որոնք չէին հակասում արվեստի ընկալման սովետական «դպրոցին» և գաղափարախոսությանը: Ըստ Ա.Արևշատյանի, մինչև անկախությունը գեղարվեստի բնագավառը հիմնականում ներկայացնում էին տղամարդիկ: Կանանց ներկայացվածության հիմնական շեշտադրումը կիրառական արվեստի և ձեռարվեստի համատեքստում էր: Հետխորհրդային Հայաստանի արվեստի ցուցադրությունը ավելի բազմազան է և կապակցված միջազգային համատեքստերին: Արևիկը եղել է ամենաակտիվ արվեստագետներից և համադրողներից մեկը, ով ժամանակակից արվեստը Հայաստանում խթանելու և Հայաստանից դուրս այն ներկայացնելու համար անընդհատ նոր ծանապարհներ և եղանակներ է որոնում:

Համադրողությանը զուգահեռ, նա շարունակում է ստեղծագործել: Արդար կլինի ասել, որ նա «ֆեմինիստ» է: Ա. Արևշատյանի կտավներից շատերը հետևում են պուրոռեալիստական կոնցեպցիային: Որոշ աշխատանքներում նա կնոջ մարմինը համատեղում է ծաղիկների հետ: Ծաղիկներն ավանդաբար ընկալվում են իբրև կնոջը մատուցվող նվեր և հաճախ զուգորդվում կանանց հետ: Նրանք դիտվում են որպես պարտիզյանուհիներ, տնային կենցաղում ծաղկեփնջերի ձևավորողներ կամ ծաղկեփնջեր ստացողներ: Սակայն, Ա.Արևշատյանի ծաղիկները կանանց օժտում են հավելյալ իմաստներով:

«Դեռահասը» աշխատանքում հերոսի ոտքերը կապված են ծաղկով: Աղջիկը գետնին է, թվում է՝ կանացիության այս ստերեոտիպ խորհրդանշի միջոցով՝ հատակին սոսնձված: Նրան արգելված է շարժվել, նրան ստիպում են մնալ կանացիության հնացած կանոնների կամ զանգվածային մեդիայի միջոցով ստեղծվող նոր պատկերների սահմաններում:

«Անտիկի ներկայությունը» շարքում արվեստագետը բարձրացնում է հարցեր, որոնք առնչվում են գիտելիքին, պատմականորեն ձևավորված տեսությանը և այսօրվա հետ դրանց կապին: Նա կասկածի տակ է առնում այն, որ պատմությունը, առօրյա կյանքը, կրոնը, արվեստը, փորձառությունն ու իրադարձությունները ազդեցություն ունեն անհատի վրա: Մեր փորձառություններն այնքան էլ տարբեր չեն անցյալում կուտակված փորձից. գուցե ներկայի շարժառիթներն են շատ տարբեր:

Arevik Arevshatyan, an artist of the “Third Floor” movement, is also the first woman curator in Armenia. During the Soviet era curators did not exist and works to be included in an exhibition were chosen by juries. They were always selecting works that did not contradict the Soviet school’s perception of art or its ideological viewpoints.

Arevshatyan says that before independence the sphere of fine arts in Armenia was dominated by men. Women artists were represented primarily in the applied arts and crafts sectors. Now in post-Soviet Armenia, the exhibition of art is more diverse and related to international perspectives. She has been one of the most active artists and curators and is constantly finding new venues and methods to promote contemporary art inside and outside of Armenia.

Apart from her curating, she continues to focus on her art. It’s fair to say she is a “feminist”. Many of her paintings follow surreal constructs. In certain works she combines the female body with flowers. Flowers have traditionally been perceived as a gift for women and often associated with femininity. Women are seen as tending the garden, creating flower arrangements for the home, or receiving bouquets as gifts. But Arevshatyan’s flowers give an added dimension to her females.

In the “Teenager”, the subject’s legs are bound by the flowers. The girl seems glued to the floor by this stereotypical symbol of femininity. She is not allowed to move and is forced to remain subjugated to the antiquated rules of “womanhood” or within the constraints of the new images of femininity created by the mass media.

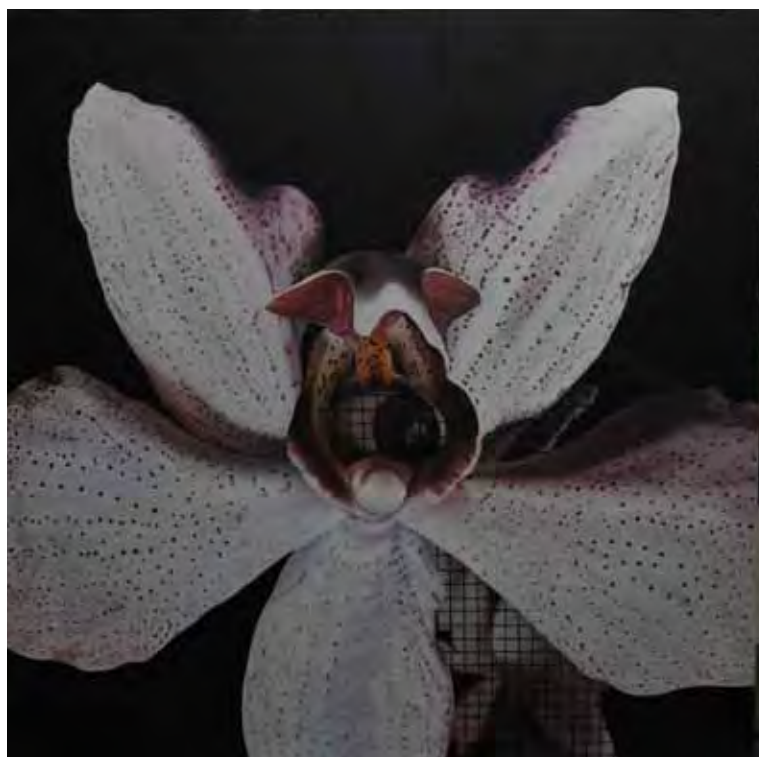
In the series “The Presence of Antiquity”, the artist raises questions relating to knowledge and its theory, historically and in relation to the present day. She questions whether history, daily life, religion, art, experiences and events have an influence on a person. Our experiences are not so different from those in the past. Perhaps only the motivations are very different now.

Անտիկի ներկան 1, 2007, 70x50, կտ., յուղ.
The presente of Antiquity 1, 2007, 70x50, oil on canvas

Դեռահասը, 2003, 100x100, կտ., յուղ.
Teenager, 2003, 100x100, oil on canvas

Մագնետիզմ, 1995, 100x100, կտ., յուղ.
Magnetism, 1995, 100x100, oil on canvas

Արման Գրիգորյան *Arman Grigoryan*

1960, Երևան
ԵԳՊԱ, 1985, Երևան
1960, Yerevan
YSAFA, 1985, Yerevan

Արման Գրիգորյանը Հայաստանի ժամանակակից արվեստի նշանավոր դեմքերից է, ով իր դասավանդման և համադրողական գործունեության շնորհիվ զգալի ազդեցություն ունի երիտասարդ սերնդի շրջանում ժամանակակից արվեստի տարածման և առաջնորդման վրա:

Խորհրդային ժամանակներում նրան և իր ապստամբ արվեստագետ ընկերներին չէր թույլատրվում ցուցադրել իրենց աշխատանքները, քանի որ դրանք չէին համապատասխանում արվեստի պաշտոնական չափումներին: Նրանց ստեղծագործական կյանքը սնվում էր ոչ ֆորմալ հավաքներից, որտեղ նրանք քննարկում էին արվեստի հայեցակարգերն ու փիլիսոփայությունը: Սա, ի վերջո, հանգեցրեց Ա.Գրիգորյանի և իր ընկերների կողմից «Երրորդ հարկ» շարժման հիմնադրմանը:

Արտոնված չլինելով կոմունիստական մշակութային համայնքի կողմից՝ նա և մի խումբ այլ երիտասարդ արվեստագետներ հավաքվում էին «Կազիրյոկ» սրճարանում, որտեղ նրանց քննարկումներ ծավալվում էին ստեղծագործական և փիլիսոփայական մտքի այլընտրական դրսևորումների շուրջ: 1980-ական թթ. իրենց աշխատանքները հնարավոր էր ցուցադրել կերպարվեստի հետ կապ չունեցող եզակի, չեզոք վայրերում, և նույնիսկ այդ պարագայում նրանք բախվում էին դժվարությունների: Ահավասիկ՝ 1980թ. Կոմերիտությունը ցուցահանդես էր կազմակերպել և մերժել էր ցուցադրել Ա.Գրիգորյանի «Հաղթանակող լվացքի մեքենա» նեոդադաիստական ինստալացիան: 1982 թ. Գեղագիտական դաստիարակության կենտրոնում կազմակերպվեց ցուցահանդես, և փոխանակ նրա աշխատանքներն ընդգրկվեին ի թիվս այլ ժամանակակից ստեղծագործողների աշխատանքների, կոմունիստները փակեցին ցուցահանդեսը: Նույնը տեղի ունեցավ 1983 թ. և հետագայում: Միայն «Երրորդ հարկ» շարժման հիմնադրումից և Պերեստրոյկայի մեկնարկից հետո էր, որ Ա.Գրիգորյանը և նրա ժամանակակիցները իրենց ստեղծագործությունները լայն հասարակությանը ներկայացնելու հնարավորություն ունեցան:

Նա ինքն իրեն համարում է «լիբերտար»: Արմանին անվանում են «հայկական փանկ-պոպ նկարիչ»: Անժխտելի է, որ նրան ոգեշնչել է պոպարտը: Ա.Գրիգորյանի նկարներում առկա է հավելյալ չափում, որը չի տեղավորվում զանգվածային միջոցների կողմից տարածվող պատկերների շրջանակներում: Իր արվեստի միջոցով նա պատկերում է հետխորհրդային Հայաստանը հեղեղած նոր խնդիրները: Որպես ազատական, ով պաշտպանում է ազատ կամքի արտահայտությունը, նա ցանկանում է, որ վերևից եկող լինի դա պետություն, թե շուկա - միջամտությունն արվեստի մեջ մնա նվազագույն մակարդակի:

Arman Grigoryan is one of the artists that publicly introduced the concept of Contemporary Art to Armenian society. By virtue of his teaching and curating activities, he has a sizeable influence on the spreading and promotion of the arts within the younger generation.

During the Soviet era, he and his “rebel” artist friends were not allowed to exhibit their works because they did not fit the official parameters of “art”. Their creativity was nurtured through informal meetings where they discussed art concepts and philosophy. This ultimately led to the founding of the “Third Floor” movement by Grigoryan and his friends.

Not sanctioned by the communist art community, he and a group of other young artists would meet at the Café Kaziryok where their discussions would revolve around alternative manifestations of creative and philosophical thought. In the 1980s, their work could only be exhibited at neutral venues having nothing to do with fine arts.

Even so, they faced huge difficulties. In 1980, the young Communist Party organized an exhibition and refused to show Grigoryan’s neo-Dadaist installation “The Victorious Washing Machine”.

In 1982, an exhibition was held at the National Aesthetic Education Center. Rather than include Grigoryan’s works with those of other contemporary artists, the Communists closed the exhibit altogether. The same thing happened in 1983 and on many other occasions. It was not until the establishment of the “Third Floor” movement and the advent of perestroika that he and his peers were finally allowed to present their works to the public at large.

He considers himself a “libertarian”. They call Arman the “Armenian Punk-Pop Artist”. Undeniably, he is inspired by pop art. His paintings have an added dimension that goes beyond the images distributed by the mass media. Through his art, he illustrates the new problems that have flooded post-Soviet Armenia. As a libertarian, who defends free will, he wants minimum interference from above; be it the state or the marketplace.

Ազատ երիտասարդություն, 2010, 110x145, կտ., յուղ.
Free Youth, 2010, 110x145, oil on canvas

Անկախ հասարակություն, 2010, 110x145, կտ., յուղ.
Independent society, 2010, 110x145, oil on canvas

Հիպիները Դիլիջանում, 2005, 145x195, կտ., յուղ.
Hippies in Dilijan, 2005, 145x195, oil on canvas

Սահակ Պողոսյան *Sahak Poghosyan*

1959, Երևան
ԵԳՊԱ, 1983, Երևան
1959, Yerevan
YSAFA, 1983, Yerevan

Հայաստանը կանգնած է երկու աշխարհների՝ Արևելքի և Արևմուտքի երկրնաբանքի առջև, և այս երկատուումը Սահակ Պողոսյանի արվեստի առանցքային թեմաներից մեկն է։ Սակայն, նրա արվեստը չի անդադրադադնում միայն այս աշխարհների տարբերության խնդրին։ Մարդկության առջև ծառացած գենդերային, քաղաքական, մշակութային խնդիրները նա տեղավորում է քաղաքակրթությունների և կրոնների հակասության համատեքստում։ Հնարավոր է, արդյոք, հասնել ներդաշնակության՝ հաղթահարելով սեռերի, կրոնների, հոգևորի և նյութականի, Արևելքի և Արևմուտքի միջև առկա լարվածությունը։ Կարող է արդյոք մարդն ազատ լինել։ Ս. Պողոսյանն իր բարդ ու բազմանշանակ ինստալացիաներով, օբյեկտներով, պերֆորմանսներով փորձում է տալ այս հավերժական հանգույցների իր լուծումը։

Ս. Պողոսյանի նպատակն է իր արվեստի միջոցով ազատություն և խաղաղություն քարոզել։ Համաշխարհային կամ տեղական նշանակության ցանկացած իրադարձություն՝ լինի դա քաղաքական, սոցիալական կամ տնտեսական, կարող է բորբոքել նրա ստեղծագործական երևակայությունը և իր արտառոց լեզվա-պատկերային մտածողությամբ գրավել դիտողի ուշադրությունը։

Նա հայտնի է իր քանդակներով, և այս ժանրում ստեղծագործելիս առաջնորդվում է հետևյալ նշանաբանով. «Ես ուզում եմ քանդակները վերածել օբյեկտների, իսկ օբյեկտները՝ քանդակների», որով հայտնաբերում է դասական քանդակից արդիական օբյեկտի անցման ուղին։

Ս. Պողոսյանը հայ կերպարվեստի պատմության մեջ հայտնի է որպես Խորհրդային համակարգի անկման խթանողներից մեկը։ Երբ Պերեստրոյկան մուտք գործեց հասարակական-քաղաքական դաշտ՝ նա, «Երրորդ հարկ» շարժման այլ մասնակիցների հետ մեկտեղ, խորհրդային մշակույթի կարծիքի մեկնաբաններից մեկը դարձավ։ Այդ ակտիվ գործունեության շնորհիվ նա կարողացավ Հայաստանում, իսկ ժամանակի ընթացքում՝ նաև արտերկրում, կենտրոնական դիրք զբաղեցնել ժամանակակից արվեստի աշխարհում։

Այստեղ ներկայացված երեք քանդակներից երկուսը՝ «Խորհրդային հաշվիչ»-ը և «Դուետ-պար N5 տանը» աշխատանքները, ստեղծվեցին Խորհրդային Միության փլուզումից մեկ տարի առաջ։ Եթե առաջինը կարելի է վերագրել սոցիալ-քաղաքական թեմատիկային, ապա երկրորդը վերաբերում է բացարձակ զգացականության տիրույթին։ Երրորդ քանդակը ստեղծվեց ի պատասխան Պարսից ծոցում բռնկված պատերազմի. այս հակամարտության երկու կողմերը կապված են հանգույցով, որը քանդակը շատ դժվար է։ Բացարձակ իդեոտիկ այս երկու կերպարները մարմնավորում են ինքն իր հետ երկխոսող, երկատված ամբողջությունը՝ տրոհված ինքնություն, տրոհված մարդկություն...

Armenia is faced with the option of choosing between two worlds - the East and the West. This dichotomy is one of the central themes in Sahak Poghosyan's art. He places the gender, political and cultural issues confronting humanity in the context of the contradiction between religions and cultures.

Is it possible to achieve harmony by overcoming the tension existing between the genders, between the spiritual and material worlds, religions, and between East and West? Can humankind be truly free? With his complex and multi-conceptual art installations, Poghosyan attempts to provide his solutions to these eternal conundrums.

Poghosyan's goal is to promote freedom and peace through his art. Any international or domestic event, be it political, social or economic, can spark his creative imagination and capture the spectators' attention with his bizarre verbal-pictorial thinking.

He is well known for his sculptures and works that he creates with the following dictum in mind: "I want to turn sculptures into objects and objects into sculptures." This approach also reflects his interest in reconciling two opposing phenomena.

He was always considered a non-conformist during the Soviet era. When Perestroika filtered into the socio-political scene, he, along with other members of the "Third Floor" movement, began chipping away at the rigid cornerstones of Soviet culture. His active involvement put him center stage of the contemporary art scene in Armenia and eventually overseas as well.

Two of the three sculptures presented here, "Soviet Calculator" and "Duo Dance at House N5", were created a year before the collapse of the Soviet Union. If the first can be ascribed to a socio-political thematic, then the second deals completely with the realm of sensibility. The third sculpture was created in response to the Persian Gulf War, a conflict in which both sides were entangled in a Gordian knot hard to undo.

These two absolutely identical figures personify a divided whole in dialogue with itself; disconnected identity...disconnected humanity.

Պարահանդես # 5 տանը, 1990, 150x100x80, մետաղ, ֆայբրգլաս
Dance at the house # 5, 1990, 150x100x80, metal, fiberglass

Մտածողները, 2003, 100x90x46, մետաղ, ֆայբրգլաս
 The thinkers, 2003, 100x95x46, metal, fiberglass

Կոմունիստական հաշվիչ, 1990, 120x80x45, մետաղ, ֆայբրգլաս
 Communist calculator, 1990, 120x80x45, metal, fiberglass

Արշակ Սարգսյան *Arshak Sargsyan*

1981, Գյումրի
Կիպրոսի Արվեստների քոլեջ, 2002, Նիկոսիա
1981, Gyumri
Cyprus College of Art, 2002, Nicosia

Արշակ Սարգսյանը ևս մեկ արվեստագետ է, ում ծննդավայրը Գյումրին է, չնայած նա երկու այլ քաղաքներ նույնպես անվանում է իր «տունը» Երևանն ու Լոնդոնը: Արշակն, այնուամենայնիվ, մեծացել և ձևավորվել է Երևանում: Նրա արվեստը, հատկապես՝ կտավները, էկլեկտիկ են, պերսոնաժները՝ խճճված պատկերներ: Երկու առանձին մշակույթներում և իրականություններում ապրելը գուցե նպաստել է սրան:

Արվեստը նմանակում է կյանքը, իսկ կյանքն իր հերթին նմանակում է արվեստը: Կյանքի ամբողջ թրթիռը պարփակված է նրա գլխում, և նա մշտապես կարիք ունի այն մաքրելու, ինչն էլ անում է արվեստի միջոցով: Նրա կտավների առանձին հատվածներում տարբեր գործողություններ են կատարվում: Զարմանալի է, բայց պերսոնաժները միշտ չէ, որ միմյանց հետ կապ ունեն: Դա գործողությունների կակոֆոնիա է, ինչպես մի սիմֆոնիա, որտեղ բոլոր գործիքներն ունեն իրենց եզակի հնչյունը և միասին երաժշտություն են ստեղծում: Արշակի որոշ կտավներում տիրում է քառաբ, և գործողությունը մեղմվելու նպատակով նա ջնջում է դիմագծերն այն աստիճան, որ որոշ դեմքեր իսպառ վերանում են: Սքեյթբորդ կա մի դիմակավոր կնոջ և մարգարիտ կրող մեկ այլ կնոջ միջև: Թվում է, թե առանձին հատվածների միջև որևէ կապ գոյություն չունի, սակայն, դրանք կազմում են մեկ ամբողջական պատկեր, կարծես մի տարօրինակ խճանկար-հանելուկ: Արշակն աշխատում է մի քանի ուղղություններով, ներառյալ քանդակագործությունը, գծանկարչությունը և առանձնահատուկ նորաձևությունը: Դա կախված է այն բանից, թե նա ինչ է ուզում պատկերել, և ինչ մտքեր են ալեկոծում նրա երևակայությունը:

Ըստ Ա.Սարգսյանի, ստեղծագործելու ցանկությունն իր մոտ ծագել է վաղ հասակում, երբ ընտանիքը երկրաշարժից հետո բնակություն է հաստատել Երևանում: Նրա հայրն ու հորեղբայրը՝ Արարատ և Արթուր Սարգսյանները, հայտնի արվեստագետներ են: Արշակը ժամերով մնում էր արվեստանոցում, խաղում յուզաներկերով և կտավով՝ մինչ հայրն աշխատում էր: Հորը կողքից դիտելիս՝ նա հայտնաբերեց այն հրաշքը, որը ստեղծվում էր գույների միջոցով: Նա մինչ օրս հիշում է այն հուզմունքը, որ ապրում էր ամեն անգամ, երբ նկարում էր հոր արվեստանոցում:

Արշակը մասնակցել է «Արվեստագետների կացարանի» երկու ծրագրի. «Ելիր քո իրավունքների համար»՝ «Դիզայնի և նկարազարդման թիմ», Բանթինգֆորդ, Միացյալ Թագավորություն, 1998 թ., և Նյու Յորքի «Արթ Օմի» Արվեստագետների Միջազգային կացարանում:

Arshak Sarkissian is another artist born in Gyumri but now calls two other cities “home” - Yerevan and London. Living in two different cultures has influenced his art, especially his paintings which are eclectic - a visual tangle of subjects.

For Sarkissian, art imitates life and, in turn, life imitates art. His head is full of experiences and thoughts about life, which he needs to constantly purge. This he does through art. As in his mind, there are various actions taking place in each section of the canvas. Surprisingly, they are not always related. It is a cacophony of action, akin to a symphony where all instruments have their unique sound and together they create music.

Chaos reigns in many of his canvases and in order to soften the action he wipes out the facial features to the point of erasing some of faces all together. A skateboard exists in the space between a masked woman and another wearing pearls, as if she has just arrived from Polynesia. There seems to be no link between each individual segment but, as a whole, all the pieces fit together as if in a jigsaw puzzle. He works in several disciplines including sculpture, sketches and unique fashion designs. It depends on what he wants to portray and what thoughts provoke his imagination.

Sarkissian says the desire to create began at an early age when his family moved to Yerevan following the 1988 earthquake. Both his father and uncle, Ararat and Artur Sarkissian, are well known artists. As a youngster he would spend hours in the studio playing with oil paints and canvas while his father worked. While observing his father, he discovered the magic that colors could create. He still remembers the excitement he felt every time he painted in his father's studio. Sarkissian has participated in two art residency programs - “Stand Up For Your Rights”, Design and Illustration Team Residence program Buntingford, UK (1998) and the Art Omi International Artist residency in New York (2008).

Երազողները, 2010, 100x80, թուղթ, տուշ
 Dreamers, 2010, 100x80, ink on paper

Անսպասելի հանդիպում, 2010, 100x80, թուղթ, տուշ
 Unexpected meeting, 2010, 100x80, ink on paper

Հայացք, 2010, 200x150, կտ., յուղ.
The Look, 2010, 200x150, oil on canvas